बधाई छ!

तपाईंको शिक्षकले तपाईंलाई पढाई च्याम्पियन हुनको निम्ति छनौट गर्नुभएको छ!
यसर्थ, तपाईंको विद्यालयमा पढाई समूहहरू सञ्चालनमा तपाईंका शिक्षकहरूलाई सहयोग गर्नको निम्ति तपाईंलाई विशेष रूपमा छानिएको छ ।

सत्रहरू सञ्चालन गर्न तथा पढ्न र पुस्तकहरूको बारेमा सिक्ने कुरामा अरूलाई हौसला दिने काममा तपाईं सफल हुनुहुनेछ भन्ने तपाईंका शिक्षकहरूलाई लागेको हुनाले नै उहाँहरूले तपाईंलाई छान्नु भएको हो ।

यो एउटा ठूलो जिम्मेवारी हो, तर यो रमाइलो पनि छ!

तपाईंका कामहरू:

- ☐ तपाईंको समूहको भेट कहिले र कहाँ हुन्छ भन्ने कुराको निश्चित गर्ने ।
- ☐ हरेक सत्रमा हुने पढाइ र क्रियाकलापहरूको अगुवाइ गर्ने ।
- ☐ समूहका प्रत्येक सदस्यहरूलाई भाग लिन उत्साह दिने ।
- ☐ कुनै समस्याहरू आइपरेमा तपाईंको शिक्षकलाई रिपोर्ट गर्ने ।
- ☐ सफलताहरूको बारेमा तपाईंको शिक्षकलाई रिपोर्ट गर्ने ।

यो काम सुरु गर्न तपाईंले जान्नुपर्ने सबै कुराहरू यस सामाग्रीले तपाईंलाई बताउँछ ।

विषयसूचि

यो यस सामाग्रीमा समावेश गरिएका कुराहरूको सूचि हो, जसले तपाईंलाई जानकारीहरू चाँडो पत्ता लगाउन मदत गर्छ ।

पाना नं.

२	समूह निर्माण
३	पुस्तकालयमा गर्ने व्यवहार
४	पुस्तकका आवरण (बाहिरी खोलहरू)
५	छलफलको अगुवाइ
६	पढाइसम्बन्धी खेलहरू

इलेक्ट्रा मिडिया र स्तम्भ नेपालको तर्फबाट सबैलाई शुभ कामना!
हामीलाई आशा छ कि तपाईंले हाम्रा केही क्रियाकलापहरू र सल्लाहहरू प्रयोग गर्नुहुनेछ ।

यदि तपाईंसँग क्रियाकलापहरूको निम्ति कुनै नयाँ विचारहरू छन् भने हामीलाई थाहा दिनुहोस्, ताकि ती विचारहरू हामी अन्य विद्यालयहरूसँग बाँडचुड गर्न सकौं ।

हामीलाई यसमा सम्पर्क गर्न सक्छौः info@library-nepal.com

समूह निर्माण

तपाईं तपाईंको समूहको अगुवा हुनुहुन्छ र सबैलाई समेट्ने जिम्मा पनि तपाईंकै हो। पहिलो सत्रमा तपाईंको समूहलाई सँगै काम गर्नलाई कसरी उत्साह दिने भन्ने बारे केही सल्लाहहरू तल दिइएका छन्।

१. समूहको नाम राख्ने

तपाईंको समूहको नाम राख्ने कुराको छलफल गर्न र त्यससम्बन्धी विचारहरू आदानप्रदान गर्नको निम्ति सबैलाई सामेल गराउनुहोस्। नामले तपाईंको समूहलाई विशेष बनाउँछ र नाम राख्ने काम रमाइलो पनि हुन्छ! तपाईंको समूहका **सबैलाई** र तपाईंको समूहले गर्न खोजेको कुरालाई समेट्ने किसिमको नाम छनौट गर्नुहोस्।

> सम्झौता पत्र एक वा दुई मानिसहरूको बीचमा भएको सहमति हो।

२. अनुबद्ध पत्र (सम्झौता पत्र) तयार गर्ने

यो तपाईंको समूहका सबैले असल व्यवहार गरून् भन्ने कुराको निश्चय गर्ने असल तरिका हो ! निम्न कुराहरूको बारेमा छलफल र विचारहरू आदानप्रदान गर्दा सबैलाई समेट्नुहोस्:

- अध्ययन समूहबाट तिनीहरू के लाभ उठाउन चाहन्छन्।
- समूहका सदस्यहरूले कस्तो व्यवहार गर्नुपर्छ भन्ने तिनीहरू सोच्छन्।

तपाईंहरूको माझमा **तिनवटा** सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण विचारहरूको निर्णय गर्नुहोस्। सक्नुहुन्छ भने तिनलाई लेख्नुहोस्। सबैजना सहमत छन् भन्ने कुरा जनाउनको निम्ति सबैलाई हस्ताक्षर गर्न लगाउन पनि सक्नुहुन्छ।

केही सम्भावित विचारहरू:

- सधैँ एकअर्काको कुरा सुन्ने
- हप्तामा एकपटक घरमा पढ्ने
- समयमा आइपुग्ने
- सहभागी हुने
- सकारात्मक हुने

३. भूमिकाहरू सृजना गर्ने

कहिलेकहिँ मानिसहरूलाई विशेष जिम्मेवारी दिँदा आफू राम्ररी सहभागी भएको महसुस गर्छन्। जिम्मेवारीहरू बाँड्ने कामले सबैलाई आफू महत्त्वपूर्ण छु भन्ने आभाष दिलाउँछ।

भूमिकाहरूको निम्ति केही विचारहरू:

- छोड्ने बेलामा पुस्तकालय सफा गर्ने
- सत्रको निम्ति आवश्यक पर्ने सामाग्रीहरू जम्मा गर्ने
- समूहले छलफल गरेको कुराको व्याख्या गर्ने
- आफूभन्दा साना विद्यार्थीहरूसँग पढ्ने

पुस्तकालयमा गर्ने व्यवहार

पुस्तकालयहरू संसारभर नै छन् । केही पुस्तकालयहरू ठूला छन् जहाँ लाखौँ पुस्तकहरू छन् भने अरू धेरै साना छन् जहाँ केही विशेष पुस्तकहरू मात्र छन् ।

मानिसहरूले विभिन्न कारणले पुस्तकालयहरूको प्रयोग गर्छन् । तिनीहरू पुस्तकालयमा निम्न कारणले जान सक्छन्:

- पढ्ने पुस्तक सापटी लिन
- विशेष जानकारीको बारेमा अनुसन्धान गर्न
- कम्प्युटरहरूको प्रयोग गर्न
- शान्त ठाउँमा बसेर पढ्न
- पढ्ने समूहहरूसँग भेटघाट गर्न

पुस्तकहरूको वास्ता गरियोस् र पुस्तकालयलाई शान्त ठाउँको रूपमा राख्न सकियोस् भनेर धेरैजसो पुस्तकालयहरूमा कडा नियमहरू बनाइएका हुन्छन्:

- ठूलो स्वरले नबोल्ने र मूर्खतापूर्ण व्यवहार नगर्ने
- पुस्तकलाई साबिकको ठाउँमा राख्ने
- पुस्तकलाई सम्मानपूर्वक तरिकाले चलाउने

पहिलो सत्र सुरु गर्दा तपाईंको समूहलाई पुस्तकालयमा गरिने व्यवहारको बारेमा थाहा नहुन सक्छ । माथि दिइएका जानकारीहरू दिनुहोस् र तल दिएका क्रियाकलापहरू गर्नुहोस् ।

१. तपाईंको समूहलाई तलका प्रश्नहरू सोध्नुहोस् ।
- तपाईंको विचारमा पुस्तकालयहरूमा नियमहरू किन बनाइन्छन्?
- तपाईंको विचारमा हाम्रो पुस्तकालयका नियमहरू केके हुनुपर्छ?

२. तपाईंको पुस्तकालयको निम्ति सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण तीन नियमहरूको निर्णय गर्नुहोस् ।

३. सक्नुहुन्छ भने पाना वा कालोपाटीको सिरानमा समूहको नाम लेख्नुहोस् र त्यसको मुनि तपाईंको पुस्तकालयका नियमहरू लेख्नुहोस् ।

यदि अनुमति छ भने तपाईंको पुस्तकालयका नियमहरूलाई सजाउन सक्नुहुन्छ । सबै सदस्यहरूको सहमति छ भन्ने कुरा दर्शाउनको निम्ति सबैलाई हस्ताक्षर गर्न लगाउन पनि सक्नुहुन्छ ।

पुस्तकका आवरण (बाहिरी खोलहरू)

पुस्तकका विभिन्न भागहरूको बारेमा आत्मविश्वासका साथ कुरा गर्न सक्ने हुनको निम्ति तिनीहरूका विभिन्न भागको बारेमा तपाईंले थाहा पाउनुपर्छ ।

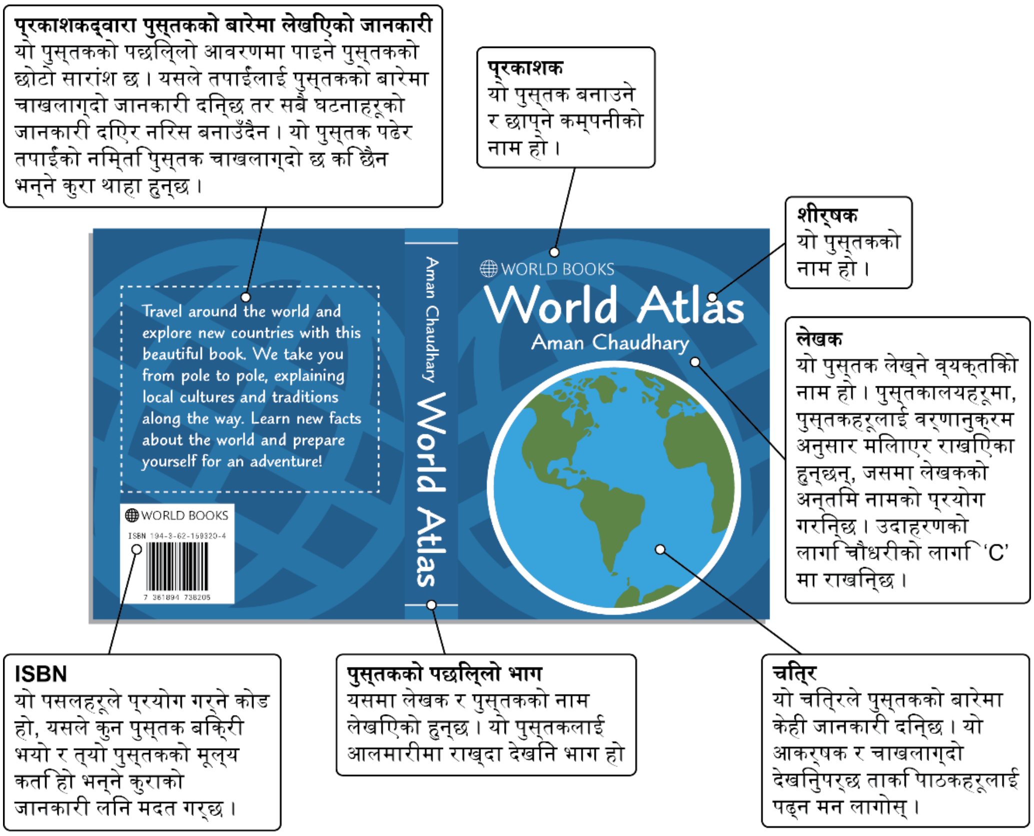

तपाईंको समूहलाई पुस्तकका विभिन्न भागहरूको बारेमा आत्मविश्वासी बनाउनको निम्ति तल दिएको क्रियाकलाप गर्न सक्नुहुन्छ ।

१. हरेक विद्यार्थीले पुस्तकलायको आलमारीबाट एउटा पुस्तक छान्नुपर्छ । त्यसपछि पुस्तकको बाहिरी खोल (आवरण)का विभिन्न भागहरू पालैपालो पहिचान गर्नुपर्छ । प्रकाशकले पुस्तकको बारेमा लेखेको कुरालाई स्वर निकालेर पढ्नुहोस् ।

२. एउटा काल्पनिक पुस्तकको निम्ति बाहिरी खोलको डिजाइन गर्नुहोस् । तपाईंले जानेको कथाको आधारमा यो बनाउन सक्नुहुन्छ अथवा आफ्नै कथा बनाउन पनि सक्नुहुन्छ । प्रेरणाको लागि तलका शीर्षकहरू हेर्नुहोस्:
- मेरो जीवन
- छक्क पार्ने घटना
- गोप्य कुरा

वैकल्पिक तरिका, आफ्नो विचारको बारेमा छलफल गरेर तपाईं भए पुस्तकको बाहिरी खोलको डिजाइन कसरी गर्नु हुन्थ्यो भनेर वर्णन गर्न सक्नुहुन्छ ।

छलफलको अगुवाइ

धेरै क्रियाकलाप पृष्ठहरूमा छलफलका प्रश्नहरू समावेश गरिएका छन् । सबैले यी क्रियाकलापहरूमा भाग लिन सकून् भन्ने कुराको निश्चय गर्ने काम तपाईंको हो । केही समूहहरू कुरा गर्ने र केही चुपचाप बस्ने हुनसक्छन् । यी दुबै अवस्थामा तपाईंले तल दिइएका तरिकाहरू अपनाएर छलफललाई सजिलै अगाडि बढाउन सक्नुहुन्छ ।

१. खुला प्रश्नहरू

'हो' वा 'होइन' भन्ने जवाफ दिन मिल्ने प्रश्नहरूलाई बन्द प्रश्नहरू भनिन्छ । छलफलमा यस्ता किसिमका प्रश्नहरूले राम्ररी काम गर्दैनन् । तपाईंले खुला प्रश्नहरू सोध्नुभयो भने मानिसहरूले धेरै कुरा गर्छन् किनकि त्यस्ता प्रश्नहरूको उत्तर दिँदा व्याख्या पनि गर्नुपर्ने हुन्छ । खुला प्रश्न सोध्नको निम्ति तपाईंका प्रश्नहरू तल दिइएका शब्दहरूबाट सुरु गर्न सक्नुहुन्छ:

- के...
- कसरी...
- किन...
- वर्णन गर्नुहोस्...
- व्याख्या गर्नुहोस्...
- यदि...

२. छलफलहरूको व्यवस्थापन गर्ने

कहिलेकहिँ मानिसहरू एकसाथ बोल्छन् । यदि तपाईंको समूहमा यस्तो हुन्छ भने, तल दिइएका तरिकाहरूको प्रयोग गरेर सबैजनाको कुरा सबैले सुन्ने वातावरण बनाउन सकिन्छ ।

- **नाम प्रयोग गर्ने**
  कुनै व्यक्तिको नाम प्रयोग गर्दा त्यस व्यक्तिले मात्रै जवाफ दिनुपर्छ भन्ने देखाउँछ । यसले जोसुकैले जवाफ दिने समस्यालाई रोक्छ ।

- **पालो कुर्ने**
  समूहमा पालोपालो बोल्ने तरिका अपनाउने यसो गर्दा सबैले बोल्ने पालो पाउँछन् । गोलो घेरामा बसेको बेला यसले राम्ररी काम गर्छ ।

- **दुईजना वा सानो समूहमा कुरा गर्ने**
  कुनै प्रश्नमाथि दुईजना वा सानो समूहमा छलफल गर्ने र त्यसपछि त्यस छलफलको सारांश भन्नको निम्ति एकजनाको छनौट गर्ने ।

- **बोल्ने समय तोक्ने**
  छलफलको समय तोक्ने हो भने अरू क्रियाकलापको निम्ति समय बाँकि रहन्छ । छलफलको निम्ति ५ मिनेटको समय प्रयाप्त हुन्छ ।

३. संवेदनशील हुने

सबैजनाले समूहको अगाडि बोल्न सजिलो मान्दैनन् । यदि कसैले अप्ठ्यारो महसुस गरिरहेको छ भने उसलाई बोल्नको निम्ति कर लगाउनु हुँदैन र सबैलाई भाग लिएको निम्ति धन्यबाद दिनुपर्छ । मानिसहरूले आफूलाई महत्त्वपूर्ण ठानिएको महसुस गरे भने तिनीहरू छलफलमा भाग लिन खोज्छन् ।

कहिलेकहिँ छलफल गर्दा एकअर्कामा असहमत हुने कुरा पनि आउँछ । यस्तो अवस्थामा सबैले आफ्नो धारणा राख्न पाउँछन् भन्ने कुरा स्पष्ट पार्नुपर्छ र सबैजनाले एकअर्कालाई सम्मान गर्ने कुराको निश्चय गर्नुपर्छ । यदि कुनै समस्या आएमा तत्कालै शिक्षकहरूलाई बताउनुपर्छ ।

पढाइसम्बन्धी खेलहरू

तल दिइएका क्रियाकलापहरू कुनै पनि समयमा पुरा गर्न सकिन्छ । सबै जनाले ध्यान दिऊन् र सकारात्मक अनुभव गरून् भनेर रमाइलोको लागि सत्रको सुरु वा अन्तमा कुनै एउटा क्रियाकलापको प्रयोग गर्न सकिन्छ । असल आचरणको इनामको रूपमा पनि यिनीहरूको प्रयोग गर्न सकिन्छ ।

१. गोलो घेरामा कथा

पुस्तकालयबाट एउटा पुस्तक छान्ने र गोलो घेरामा बस्ने ।
कथाको पहिलो वाक्य ठूलो स्वरमा पढ्ने । पुस्तक बन्द गर्ने ।
पालैपालो कथाको अर्को वाक्य बनाउने ।
समय तोक्ने वा कथाको स्वभाविक अन्त नभएसम्म निरन्तरता दिने ।

यो क्रियाकलापलाई अझ कठिन बनाउनको निम्ति एकपटकमा एउटा शब्दमात्र भन्ने पनि गराउन सकिन्छ ।

२. नबोली नक्कल गर्ने

समूहमा भएका सबैलाई आँखा बन्द गर्न लगाउने ।
पुस्तकालयबाट एउटा पुस्तक छान्ने र पुस्तकको शीर्षक सम्झने ।
पुस्तकलाई साबिकको ठाउँमा राख्ने ।
सबैलाई आँखा खोल्न लगाउने ।
नबोलिकन पुस्तकको शीर्षकको नक्कल गर्ने र समूहलाई तपाईंले छानेको पुस्तक अनुमान गर्न दिने ।
सही अनुमान लगाउने व्यक्तिलाई नक्कल गर्ने मौका दिने ।

३. भविष्यको अनुमान लगाउने

पुस्तक राख्ने आलमारीबाट एउटा कथाको पुस्तक छान्ने र गोलो घेरामा बस्ने ।
पुस्तकको पहिलो पाना ठूलो स्वरमा पढ्ने ।
समूहलाई सोध्नेः 'यसपछि के हुन्छ?' र 'तपाईंलाई किन त्यस्तो लाग्छ?'
आफ्ना विचारहरू बाँड्ने ।
अर्को व्यक्तिलाई दोस्रो पाना पढ्न दिने ।
तपाईंले गरेका अनुमाहरू ठिक थिए?

४. २० प्रश्नहरू

तपाईंको समूहले पहिले नै जानेको पुस्तकबाट एउटा पात्र सोच्ने ।
यो पात्र कुनै प्रख्यात पात्र हुनसक्छ वा सबैजनाले सँगै बसेर पढेको पात्र पनि हुनसक्छ ।
त्यसपछि आफैलाई त्यो पात्रको रूपमा कल्पना गर्ने ।
समूहका अन्य व्यक्तिहरूले तपाईं कुन पात्र हुनुभएको छ भन्ने कुरा पत्ता लगाउनको निम्ति पालैपालो प्रश्न सोध्न सक्छन् ।

नियमहरूः

- विद्यार्थीहरूले 'हो' वा 'होइन' उत्तर आउने प्रश्नमात्र सोध्न सक्छन् ।
- विद्यार्थीहरूले जम्मा २० प्रश्नहरू मात्र सोध्न सक्छन् ।
- हरेकले आफ्नो पालोमा तपाईं को हौ भन्ने कुरा मात्र अनुमान गर्न सक्नेछन् ।
- यदि कसैले गलत अनुमान लगायो भने, उसले आफ्नो पालो गुमाउँछ र कसैले सही जवाफ दियो भने समूहले जित्छ, नत्र तपाईंले जित्नुहुन्छ ।